

Az Alaptörvény 2013. február 19.-i parlamenti vitája

Bencsik János felszólalása

Tisztelt Elnök Úr!

Tisztelt Országgyűlés!

A mai, a fenntarthatóság felé való átmenet nagy napjának is nevezhető a magyar országgyűlésben, hiszen alig néhány órája zajlott e falak között a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia általános vitájának első szakasza. Nagyon sok szép gondolat fogalmazódott meg a természet, az ember, és a gazdaság megbomlott egyensúlyának helyrehozása érdekében. Most viszont, az Alaptörvény vitája és majdani elfogadása során arra is van módunk, hogy tegyünk az előttünk tornyosuló válsághalmaz feldolgozhatóságáért. Itt az ideje felkészülni az elkerülhetetlenre, és megelőzni az elkerülhetőket.

A magyar nyelvben a földnek hármas jelentése van. Először is a Föld az univerzumban – jelen tudásunk szerint - az egyetlen hely, ahol az élet csodája zajlik, és az egyetlen, amely az értelem fényében világlik. Időnként csak pislákol. Másodszor a föld, egy helyre, a lokalitásra is utal: a település határát jelenti, a családok szállásterületét, a népnek hazáját, a tájat ahol otthon vagyunk. A környezetvédelem nem pusztán a természeti adottságok védelmét is jelenti, hanem hon-védelmet, hiszen a tájak nem háborúznak, ahogy azt Szabó Zoltán a Szerelmes Földrajzában megfogalmazta. Harmadsorban pedig termőföldet is jelent, amely a megélhetésünk alapját biztosítja.

A Földdel és az életközösségekkel fennálló spirituális kapcsolat létfontosságú a társadalom erkölcsi rendszerének fönntartásához, mert a társadalom nem különül el a Természet élőnek tekinthető, egymásba foglalt rendszereitől. Az ember csak használója, azaz csak jó gazdája lehet a természeti erőforrásoknak, és nem tulajdonosa. A Föld egy olyan templom, amelyen az összes megtestesülő lélek osztozik. Fel kell tehát ismernünk az egymásba foglalt rendszerek természetét: a gazdaság a társadalom alrendszere, amely pedig a természet adta kereteken belül működhet.

A földművelés és a természeti környezet állapota kölcsönösen függ egymástól. A táj- és területhasználat jelenlegi gyakorlata súlyosan károsítja a nemzeti erőforrásainkat: túlhasználjuk talajaink termőképességét, csökkentjük a biológiai sokszínűséget, a szántóterületeknek a vizes élőhelyek kárára történő túlterjeszkedésével védtelenebbekké válunk az éghajlatváltozás következtében gyakoribb aszályokkal és árvizekkel szemben. Mindez a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanács földforgalmi törvénnyel kapcsolatos állásfoglalásában olvasható.

Ugyancsak itt olvashatjuk, hogy az élelmiszerellátás csak különleges erőfeszítésekkel, jelentős többletköltségek árán lesz biztosítható, s ez a jövőben súlyos társadalmi konfliktusok forrása lehet. Arra kell törekedni, hogy biztosított legyen a termőtalajok fenntartható használata, s a tájhasználatban az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásunk feltételei megteremthetők legyenek.

Tisztelt Képviselő Társaim!

Újra kell tehát gondolnunk, hogy hol élünk, hogyan és miből. Szilárd meggyőződéssel vallom, hogy a saját erőforrások fenntartható használatára ösztönző, helyi közösségek megerősítését szolgáló gazdaságpolitikára van szükség.

Egyetértek a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanácsa azon megállapításával is, mely szerint garantálni kell, hogy a földtulajdonlás és földhasználat, valamint a helyi közösség gazdasági-társadalmi életben való tartós és tényleges részvétele összekapcsolódjon. A szélsőségesen egyenlőtlen földtulajdon-viszonyok akadályai lehetnek a gazdasági fejlődésnek. A nagybirtokok kevésbé képesek munkahelyeket teremteni és tevékenységük jelentős negatív környezeti hatással jár, befolyásolja a természeti, az emberi, a társadalmi és a gazdasági erőforrásaink minőségét. A hatékony élelmiszertermelés a változatos üzemméreteket egymásmellettségét igényli.

Tisztelt Országgyűlés!

Tekintettel arra, hogy az olaj az alapja jóformán minden gazdasági tevékenységnek, a hozzáférhető készletek szűkülése és drágulása már a közeljövőben mélyreható társadalmi működési zavarokat eredményezhet. Márpedig az alapvető élelmiszerek jelenlegi megtermelése az olcsó kőolajra épül. Most nézzünk meg két példát arra, hogy a birtokszerkezet miként befolyásolja egy közösség megváltozó körülményekhez történő sikeres alkalmazkodását.

A központilag vezérelt, és a helyi közösségek autonómiáját felszámoló Észak-Korea nagyüzemi mezőgazdaságának fenntartását a kilencvenes évek elejéig orosz olaj és kínai műtrágya biztosította. Miután a geopolitikai viszonyok megváltozása következtében ezek szállítását beszüntették, a koreai nagyüzemi gazdaság 80 százaléka üzemképtelenné vált. 23 millió lakosból 3 millió halt éhen.

Az ugyancsak központilag vezérelt, de a helyi közösségek autonómiáját fel nem számoló Kubában ugyancsak harmadára esett vissza a kőolaj behozatal mértéke, azonban az erős társadalmi kohézió, a megtartó helyi közösségek jelenléte, a hagyományos agrikultúra ismerete megakadályozta azt, hogy Észak-Koreához hasonlóan embertömegek haljanak éhen. Az emberek közötti együttműködés és kölcsönös segítség, a vetőmagok cseréje, ha nem is az ökológiai tudatosság, hanem a kényszer ereje által, de még is megőrizte a kubai társadalmat és gazdaságot a teljes széteséstől. Ezzel együtt sem szeretném, ha Magyarország hasonló utat járna be a globális erőforrás szűkösség beköszöntekor. Ezért is tartom

kiemelten fontosnak a fenntarthatóság felé való átmenetre való felkészülés érdekében az NFFT alábbi állásfoglalását.

Az ökológiai feltételek jövőbeni esetleges rosszabbodása együtt járhat a nagy ellátórendszerek működési zavarával, amikor is az életképes lokális társadalmi-gazdasági közösségek lehetnek a helyreállítás csírái. Ezen „lokális mentőcsónakok” jó állapotát folyamatosan fenn kell tartani, aminek feltétele a vidéki társadalom megszerveződését elősegítő, teljesítményre alapuló tekintéllyel rendelkező helyi elit jelenléte. A családi gazdaságok támogatása ezt a lokálpatrióta, az ökológiai következményekre érzékeny, a település népesség- és fiatalságmegtartó erejét növelő, a társadalmi kohéziót erősítő, a közösségért felelős vállalkozói magatartás megerősödését is elősegítheti.

Tisztelt Képviselő Társaim!

Növekedés helyett a természeti erőforrások újraelosztásának kellene állnia a gazdaságpolitika központjában.

Ezért tartom kiemelten fontosnak, hogy az Alaptörvénybe most bekerült a családi gazdaságra, mint alapvető mezőgazdasági üzemmódra történő hivatkozás, mely egyben azt is jelenti, hogy ezen üzemmóddal kapcsolatos törvényi szabályozást sarkalatosá, a hazai agrárium és élelmiszer önrendelkezés sarokkövévé kell tenni.

Amikor a család és a közösség tagjai közvetlenül egymással és egymásért dolgoztak, akkor nem voltak adószedők, menedzserek, könyvelők, jogászok, bankárok, hirdetésszervezők, beruházási tanácsadók, szállítmányozók. A megtermelt javak és szolgáltatások teljes értékét a családon és a közösségen belül osztották meg és cserélték ki. Ennek eredménye volt az erőforrások rendkívül hatékony használata és a valós igények kielégítése. Magam is tisztában vagyok azzal, hogy nagyszüleink aktív, termelő időszakához képest a világ, és vele együtt a gazdaság nagyon jelentősen megváltozott, és azokat a társadalmi létkörülményeket nem akarjuk visszahozni. De talán még sem értelmetlen a modern közgazdaságtan atyjának tartott Adam Smith, a tőke természetével kapcsolatos alapvetéseit újragondolni, melyeket most elsősorban közgazdász társaim figyelmébe szeretnék ajánlani.

A tőkét helyi, vagy nemzeti szinten kell rögzíteni, és tulajdonosait közvetlenül be kell vonni a kezelésébe. A tőkének helyileg ahhoz a helységhez kell kötődnie, ahol a tulajdonosa is él, hogy a piac láthatatlan keze az önérdék követése révén a tőkét optimális közhaszonná fordíthassa.

Nos, a helyi beruházás rögzített helyi foglalkoztatást jelent, és sokkal könnyebben alkalmazkodik a helyi szokáshoz. A hatékony piac a kis tulajdonosok által igazgatott kis vállalkozásokból áll, amelyek a tulajdonos lakhelyének közösségében működnek. Az ilyen tulajdonosok osztják a közösség értékeit, és személyesen is érintettek annak jövőjében. – állítja Adam Smith.

És mit mond a modern tőke természetével kapcsolatosan David Korten? Az exportvezérelt gazdaságokban a szegények földjeit exporttermények termeltetésére sajátítják ki. A földek korábbi megművelői pedig exportra termelő, munkásnyúzó üzemekben éhbérért robotolva, városi nyomornegyedekben tengődnek. A családok felbomlanak, a társadalom összetartó szálai a pattanásig feszülnek, és az erőszak járványos lesz. Akiknek viszont a gazdasági növekedés kedvez, azok még több idegen valutát igényelnek fegyverimportra, hogy megvédjék magukat a kirekesztettek haragjától.

Tisztelt Országgyűlés!

Az elmúlt mintegy 200 esztendő során, amikor az iparosítás meghaladta az egyes országok erőforráskorlátait, akkor ezek egyszerűen a saját határaikon kívül szerezték meg azt, amire szükségük volt, általában a nem iparosodott népek erőforrásainak gyarmatosításával.

Nem árt vele tisztában lennünk, hogy most is a saját környezeti erőforrásainál többet fogyasztó országok uralják a nemzetközi gazdaság szabályalkotó folyamatait.

Méltányosság-vezérelt hazai gazdaságpolitikára van tehát szükség, mely nem mást jelent, mint az analfabetizmus felszámolását, alapfokú oktatás fejlesztését, gyökeres földreform megvalósításával kisgazdasági termelésen nyugvó családi gazdaságok létrejöttének elősegítését és támogatását, a kisgazdálkodó családok szükségleteire termelő vidéki iparágak fejlesztését. Olyan gazdaságpolitikára van szükség, amely előnyben részesíti az aktívák honi tulajdonlását és így – a napi létfenntartási szükségleteket illetően - kevés profitlehetőséget nyújt a transznacionális nagyvállalatok számára.

Tisztelt Elnök Úr!

Tisztelt Országgyűlés!

A radikális változások nem kerülhetők el, de a kockázatok és a várható károk csökkenthetők a rugalmas alkalmazkodóképesség megteremtésével. Erre viszont csak akkor van esély, ha a közösségek rendelkezhetnek a létüket meghatározó alapvető erőforrások, így a termőföld felett. Erre a modernkori honvédelemre leginkább a helyben lakó családi gazdaságok tehetők alkalmassá. A XXI. század magyar megmaradás végvárát a családi gazdaságok alkothatják, ezért az ország Alaptörvényében is elengedhetetlen annak rögzítése. Megelégedettséggel nyugtázom, hogy a két hónappal ezelőtti – akkor még elutasított - javaslatunkat, annak nemzeti megmaradásunkért vívott küzdelmünkben betöltött szerepét és fontosságát elismerve, ezúttal a Kormányzat is magáévá tette.

Köszönöm a figyelmet.